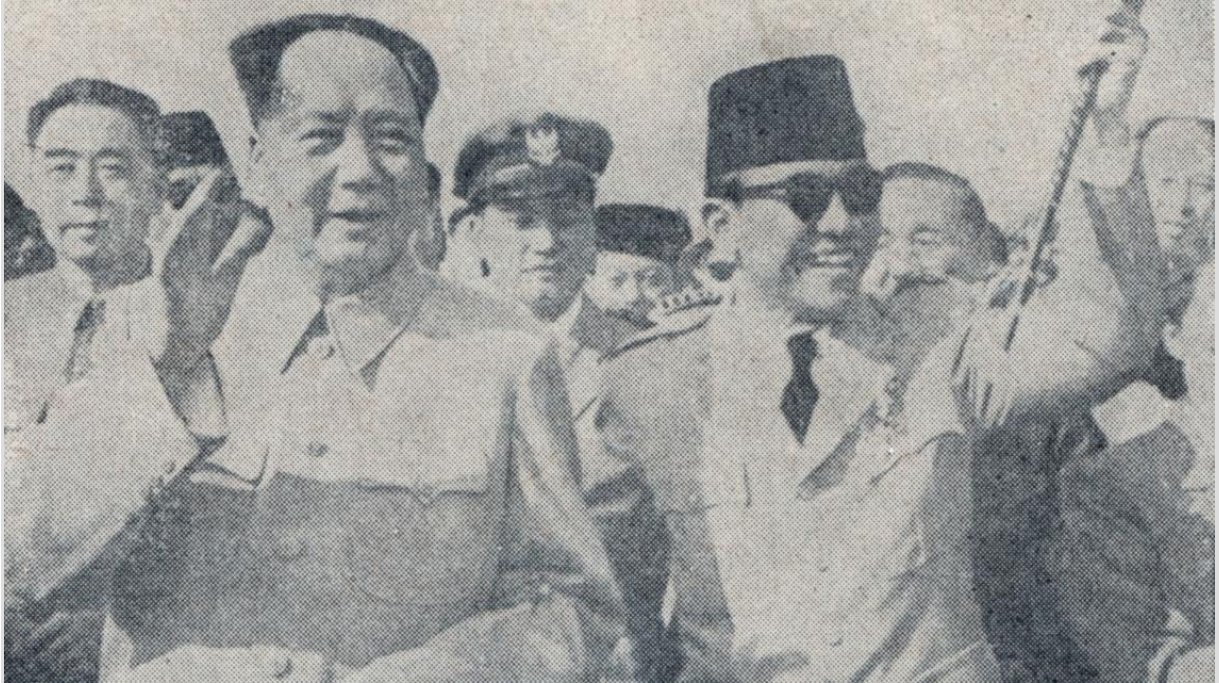

Låt bli att förtala demokratin

Aktuellt i Politiken den 16 mars 2022 | #22/2022

Efter frihetskampen hade de reformistiska kommunisterna framgångsrikt främjat demokratisering, men från 1959 stödde de i stället den vänsterpopulistiske presidenten Sukarnos och arméns "styrda demokrati".

Demokratin hotas från flera håll. Då är det speciellt viktigt att historien om dess möjligheter inte förfalskas.

I Dagens ETC 13 februari 2022 skriver Kajsa Ekis Ekman utmärkt om Bandungkonferensen 1955 och de anti-koloniala krafternas kamp mot stormakterna. Det blev också en ledstjärna för Palmes internationalism och bör aktualiseras i dessa kristider.

Likaledes bra är att Ekman med stöd i Vincet Bevins nya bok "Jakartametoden" (Karneval förlag) berättar hur USA stoppade dessa strävanden genom "medelklasskupper" i Syd. En av de första var i Indonesien 1965, där resultatet blev folkmord och 30 års diktatur.

Men sedan använder Ekman och bitvis Bevin detta för att även förfalska demokratin möjligheter. I en tidning som står för kritiskt granskande solidaritet borde det korrigerats, men ETC har ignorerat saken.

Enligt Ekman berodde katastrofen i Indonesien på att det stora kommunistpartiet inte beväpnade sig utan "trodde på liberal demokrati". Det är helt fel!

Huvudproblemet (som jag skrev om i min doktorsavhandling 1982) var tvärtom att partiet gett upp demokratin. Efter frihetskampen hade de reformistiska kommunisterna framgångsrikt

främjat demokratisering, men från 1959 stödde de i stället den vänsterpopulistiske presidenten Sukarnos och arméns ”styrda demokrati”.

Inte heller liberaler och västvänliga socialister försvarade demokratin utan USA:s tes att starka statliga institutioner med militärt stöd måste komma före demokrati.

Därför kunde varken reformistiska kommunister eller liberaler och socialister använda demokratiska rättigheter för att motverka de militärer, politiker och byråkrater som kapade staten genom att gömma sig bakom anti-imperialistiska paroller, införa undantagstillstånd, erövra offentliga resurser och motverka en jordreform.

I brist på demokratiska utvägar stödde dessutom kommunistledaren i hemlighet en grupp radikala officerare för att i september 1965 avsätta de mest konservativa generalerna. (Bevin förtiger detta men min genomgång av forskningsläget på Dagens Arena 10 april 2021 visar att det inte längre råder någon tvekan.)

Konspirationen misslyckades och blev ett svepskäl för General Suharto att utrota världens då största fredliga folkrörelse. Metoden var den samma som kolonialmakternas: central despoti och indirekt styre genom religiösa lokala ledare och miliser. USA och västvärlden behövde inte ens smutsa ner händerna, men gav förstås sitt stöd.

Sveriges ambassadör Harald Edelstam rapporterade sanningsenligt men var mer framgångsrik när han åtta år senare räddade vänsterledare undan Pinochet i Chile.

Nyligen har vänsterfronten bekämpat naturkatastrofer och covid-19 med demokratisk decentralisering och socialdemokratisk välfärdspolitik.

Som framgår av min nya bok ”In Search of New Social Democracy: Insights from the South – Implications for the North” (Bloomsbury) var alltså problemet inte demokratin utan att den övergavs. När extremvänstern ånyo förnekar detta måste det rättas, direkt.

Skulle demokratisk kamp ha varit realistisk? Det är tänkbart. Medan demokratin övergavs i Indonesien utvecklades den i indiska delstaten Kerala. På så vis vann den samlade vänstern där såväl demokratiska val som kampen mot en CIA-intervention (1957–59) och New Delhis undantagstillstånd.

Och sedan då? Nyligen har vänsterfronten bekämpat naturkatastrofer och covid-19 med demokratisk decentralisering och socialdemokratisk välfärdspolitik. Därför har den också vunnit val och stått emot den religiösa högerpopulismen i landet i övrigt. Demokratisering bör främjas, inte förtalas!

Olle Törnquist

Professor emeritus i politik och utveckling, universitetet i Oslo